

Sygn. akt II KK 95/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Eugeniusz Wildowicz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Marek Pietruszyński

Protokolant Anna Janczak

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w sprawie **A. G.**

w przedmiocie wyroku łącznego,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 30 czerwca 2020 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść

od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w P.

z dnia 29 marca 2019 r., sygn. akt VII K (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Rejonowemu w P. do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w P., wyrokiem łącznym z dnia 29 marca 2019 r., sygn. akt VII K (...), po rozpoznaniu sprawy A. G., skazanej prawomocnymi wyrokami:

1. Sądu Rejonowego w K. z dnia 27 kwietnia 2016 r., sygn. akt II K (...), za przestępstwo z art. 270 § 1 i 3 k.k. w zw. z art. 12 k.k., na karę 6 miesięcy

pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania na okres 2 lat próby;

2. Sądu Rejonowego w P. z dnia 5 października 2016 r., sygn. akt II K (...), za przestępstwo z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., na karę grzywny w wysokości 100 stawek dziennych po 10 zł każda; w dniu 8 maja 2017 r. wykonano karę grzywny;
3. Sądu Rejonowego w S. z dnia 7 sierpnia 2017 r., sygn. akt II K (...), za przestępstwo z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., na karę grzywny w wysokości 120 stawek dziennych po 20 zł każda; postanowieniem z dnia 19 marca 2018 r., sygn. akt II Ko (...), zarządzono wykonanie kary zastępczej 58 dni pozbawienia wolności za niewykonaną karę 116 stawek dziennych grzywny; kara zastępcza pozbawienia wolności miała zostać wykonana w okresie od dnia 27 lutego 2019 r. do dnia 26 kwietnia 2019 r.;
4. Sądu Rejonowego w G. z dnia 19 grudnia 2017 r., sygn. akt II K (...), za 105 przestępstw z art. 270 § 1 k.k. na karę po 6 miesięcy pozbawienia wolności, za 56 przestępstw z art. 272 k.k. na karę po 6 miesięcy pozbawienia wolności, za przestępstwo z art. 270 § 3 k.k. w zw. z art. 12 k.k. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności; na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. orzeczono karę łączną roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania na okres 3 lat próby, a na podstawie art. 89a § 2 k.k. w zw. z art. 71 § 1 k.k. karę grzywny w wysokości 100 stawek dziennych po 10 zł każda; postanowieniem z dnia 11 lipca 2018 r., sygn. akt II Ko (...), zarządzono wykonanie kary zastępczej 50 dni pozbawienia wolności w miejsce niewykonanej kary grzywny; kara zastępcza pozbawienia wolności miała zostać wykonana w okresie od dnia 26 kwietnia 2019 r. do dnia 15 czerwca 2019 r.;
5. Sądu Rejonowego w P. z dnia 25 stycznia 2018 r., sygn. akt VII K (...) za ciąg 22 przestępstw z art. 270 § 1 k.k. na karę roku ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym, za przestępstwo z art. 270 § 3 k.k. na karę 2 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w

wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym; na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k. i art. 86 § 1 i 3 k.k. orzeczono karę łączną roku ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym; postanowieniem z dnia 6 czerwca 2018 r., sygn. akt VIII Ko (...), zarządzono wykonanie zastępczej kary pozbawienia wolności w wymiarze 182 dni w miejsce niewykonanej kary roku ograniczenia wolności, a na poczet kary zastępczej zaliczono okres 10 dni rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od dnia 9 kwietnia 2016 r. do dnia 18 kwietnia 2016 r.; w dniu 27 lutego 2019 r. wykonano zastępczą karę pozbawienia wolności

- na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączył kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami:

1. Sądu Rejonowego w S. z dnia 7 sierpnia 2017 r. w sprawie o sygn. akt II K 524/16 (pkt 3),
2. Sądu Rejonowego w G. z dnia 19 grudnia 2017 r. w sprawie o sygn. akt II K (...) (pkt 4)

i wymierzył skazanej karę łączną 3 miesięcy pozbawienia wolności. Na poczet orzeczonej kary łącznej zaliczył skazanej okres kary odbytej w sprawie Sądu Rejonowego w S. o sygn. akt II K (...), tj. od dnia 27 lutego 2019 r. do dnia 4 marca 2019 r. Nadto ustalił, iż w pozostałej części połączone wyroki podlegają odrębnemu wykonaniu. Jednocześnie, na podstawie art. 572 k.p.k. w zw. z art. 85 § 2 k.k. w pozostałym zakresie postępowanie umorzył.

Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 6 kwietnia 2019 r., wobec niezaskarżenia go przez strony postępowania.

W dniu 26 marca 2020 r. kasację od powyższego wyroku łącznego wniósł – na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. – Prokurator Generalny. Zaskarżył go w całości na niekorzyść skazanej. Zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie:

- „art. 4 § 1 k.k. w zw. z art. 85 k.k., art. 86 § 1 i 2 k.k. i art. 87 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 lipca 2015 r., poprzez zaniechanie poczynienia rozważań w przedmiocie względności konkurujących ustaw i możliwości orzeczenia wobec

skazanej A. G. kar łącznych według stanu prawnego obowiązującego do dnia 30 czerwca 2015 r. w sytuacji, gdy część skazań objętych procedowaniem w przedmiocie wydania wyroku łącznego dotyczyła czynów popełnionych przed tą datą, co wobec uprawomocnienia się wszystkich wyroków po dniu wejścia w życie ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 396), zgodnie z treścią art. 19 ust. 1 tejże ustawy, nakazywało badanie sytuacji prawnej w aspekcie art. 4 § 1 k.k. i co skutkowało też,

z rażącą obrazą art. 572 k.p.k., niezasadnym umorzeniem postępowania w zakresie podlegających łączeniu skazań;

- art. 85 § 2 k.k. i art. 86 § 1 i 3 k.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2015r., poprzez objęcie węzłem kary łącznej kar zastępczych pozbawienia wolności, zarządzonych do wykonania w miejsce kar grzywnien orzeczonych wyrokami Sądu Rejonowego w S. z dnia 7 sierpnia 2017 r. w sprawie o sygn. akt II K (...) oraz Sądu Rejonowego w G. z dnia 19 grudnia 2017 r. w sprawie o sygn. akt III K (...) i wymierzenie kary łącznej 3 miesięcy pozbawienia wolności, podczas gdy podstawą orzeczenia kary łącznej są kary lub kary łączne wymierzone za zbiegające się przestępstwa, a zatem sąd jako karę łączną mógł orzec tylko karę grzywny”.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w P. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna w stopniu oczywistym, stąd jej rozpoznanie i uwzględnienie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Zgodzić się należy ze skarżącym, że zaskarżony wyrok łączny zapadł z rażącym naruszeniem przepisów prawa wskazanych w zarzutach kasacji, co miało istotny wpływ na jego treść.

Odnosząc się do pierwszego z podniesionych zarzutów odnotować należy, że Sąd Rejonowy w P. wydając zaskarżony wyrok łączny w dniu 29 marca 2019 r. stosował przepisy Kodeksu karnego w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2015 r., co – wobec braku uzasadnienia orzeczenia – wysnuć należy z jego treści, a w szczególności powołanych przepisów. Tymczasem – jak trafnie wskazuje skarżący – Sąd ten powinien był dostrzec, że jakkolwiek wszystkie wyroki

wykazane w informacji z Krajowego Rejestru Karnego (k. 29-30) wydane zostały po 1 lipca 2015r., to jednak większość z nich dotyczyła przestępstw popełnionych przed tą datą, a więc pod rządami „ustawy obowiązującej poprzednio”. Poza skazaniem A. G. wyrokiem Sądu Rejonowego w G. w sprawie II K (...), pozostałe skazania w sprawach: VII K (...), II K (...), II K (...) i II K (...) obejmowały przestępstwa popełnione przed 1 lipca 2015 r. (k. 40; k. 315-327 akt sprawy II K 524/16; k. 240 akt sprawy II K (...); k. 28-29 akt sprawy II K(...)). To zaś wymagało rozważenia, czy w sprawie powstało zagadnienie intertemporalne, a więc przede wszystkim, czy zostały spełnione przesłanki określone w art. 4 § 1 k.k. oraz nie wystąpiły przesłanki wykluczające stosowanie tego przepisu, określone w art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r., poz. 396), a jeśli tak, odpowiedzi na pytanie, przepisy której ustawy były względniejsze dla skazanej.

Rozważając te kwestie należało mieć na względzie, że zarówno w piśmiennictwie, jak i orzecznictwie zgodnie przyjmuje się, iż orzekaniem w rozumieniu art. 4 § 1 k.k. jest również orzekanie o karze łącznej, czy to w wyroku skazującym, czy też wyrokiem łącznym. Dlatego też, po 1 lipca 2015 r., sąd stwierdzając fakt popełnienia kilku przestępstw, ma obowiązek ocenić, czy połączyć kary orzeczone za te przestępstwa i orzec karę łączną oraz która z ustaw – nowa czy poprzednio obowiązująca – powinna stanowić podstawę prawną takiego rozstrzygnięcia. Nie wchodząc w szczegóły wskazać należy, że art. 4 § 1 k.k. w ogóle nie będzie miał zastosowania w sytuacji, gdy wszystkie przestępstwa zostały popełnione po 1 lipca 2015. r., a sprawca nie był wcześniej karany. Z kolei unormowanie szczególne w stosunku do art. 4 § 1 k.k. zawiera art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r., poz. 396), który co do zasady wyłącza stosowania ustawy nowej do kar prawomocnie orzeczonych przed dniem 1 lipca 2015 r. W innych sytuacjach, w tym takiej, jaka miała miejsce w niniejszej sprawie, a więc, gdy wszystkie skazania (w pięciu sprawach jednostkowych) miały miejsce po dniu 1 lipca 2015 r., z tym, że tylko w jednej z nich przestępstwa zostały popełnione po tej dacie (w pozostałych czterech sprawach przestępstwa zostały dokonane przed 1 lipca 2015 r.) również, jak trafnie wskazuje się w piśmiennictwie, do orzekania kary

łącznej znajdzie zastosowanie reguła z art. 4 § 1 k.k. (por. W. Wróbel, Nowelizacja prawa karnego 2015. Komentarz, s.914- 915). Oznacza to, że sąd ustalając, iż doszło do zbiegu przestępstw, będzie zobligowany – kierując się kryterium ustawy względniejszej - ocenić, którą ustawę zastosować orzekając karę łączną w wyroku łącznym.

Odnosząc powyższe uwagi do realiów rozpoznawanej sprawy stwierdzić należy, że Sąd Rejonowy w P. orzekając w przedmiocie wyroku łącznego zaniechał zbadania możliwości wystąpienia korzystnego dla skazanej realnego zbiegu przestępstw według stanu prawnego obowiązującego do dnia 30 czerwca 2015 r., błędnie uznając, że zastosowanie mogą mieć tylko przepisy rozdziału IX Kodeksu karnego w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2015 r. Jak słusznie zauważa skarżący, biorąc pod uwagę datę wydania pierwszego chronologicznie wyroku, to jest wyroku Sądu Rejonowego w K. z dnia 27 kwietnia 2016 r. (II K (...)) oraz uwzględniając daty popełnienia czynów objętych pozostałymi czterema wyrokami skazującymi A. G., wszystkie one pozostają w zbiegu realnym w rozumieniu przepisu art. 85 k.k. obowiązującego do dnia 30 czerwca 2015 r. Nadto wyrokami opisanymi w pkt 2, 3 i 4 części wstępnej orzeczono kary grzywny podlegające łączeniu, a wyrokami opisanymi w pkt 4 i 5 kary wprawdzie różnorodnej (kara pozbawienia wolności i kara ograniczenia wolności), ale takie, co do których, zgodnie z treścią art. 87 k.k., istniała możliwość połączenia. Również okoliczność wykonania kary - według przepisów obowiązujących do 1 lipca 2015 r. - nie stanowiła przeszkody do wydania wyroku łącznego, co z uwagi na możliwość zaliczenia na poczet kary łącznej kar w całości już odbytych, czyniło zastosowanie tej ustawy względniejszą dla skazanej. Z tych względów pierwszy zarzut kasacji należy uznać za w pełni zasadny.

Podobnie ocenić należy zarzut drugi kasacji. Zgodnie z art. 85 § 1 i 2 k.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2015 r., „jeżeli sprawca popełnił dwa lub więcej przestępstw i wymierzono za nie kary tego samego rodzaju albo inne podlegające łączeniu, sąd orzeka karę łączną. Podstawą orzeczenia kary łącznej są wymierzone i podlegające wykonaniu, z zastrzeżeniem art. 89, w całości lub w części kary lub kary łączne za przestępstwa, o których mowa w § 1”.

Wymogów tych nie realizuje zaskarżony wyrok łączny, którym orzeczono karę łączną 3 miesięcy pozbawienia wolności, łącząc kary różnorodnej i nie podlegające łączeniu. Mianowicie, do wydania tego wyroku doszło w sytuacji, gdy wyrokiem Sądu Rejonowego w S. z dnia 7 sierpnia 2017 r. w sprawie o sygn. akt II K (...) (pkt 3) orzeczono wyłącznie karę grzywny, zaś wyrokiem Sądu Rejonowego w G. z dnia 19 grudnia 2017 r. w sprawie o sygn. akt III K (...) (pkt 4) karę pozbawienia wolności w wymiarze przekraczającym 3 miesiące oraz karę grzywny. Brak więc było podstaw prawnych do orzeczenia kary łącznej pozbawienia wolności; możliwe było orzeczenie jedynie kary łącznej grzywny. Wymierzona zaskarżonym wyrokiem łącznym kara łączna 3 miesięcy pozbawienia wolności stanowi zatem *de facto* efekt połączenia kar zastępczych pozbawienia wolności zarządzonych do wykonania w miejsce kar grzywn. Takie postąpienie Sądu nie znajduje oparcia w wyżej wskazanych przepisach o karze łącznej, to jest art. 85 k.k. w części stanowiącej, że łączeniu podlegają kary tego samego rodzaju albo inne podlegające łączeniu. Ponadto z treści art. 86 – 89 k.k. wynika, że łączyć można jedynie kary zasadnicze. Brak jest zatem prawnomaterialnych podstaw do orzekania kary łącznej co do kar zastępczych, wymierzonych w miejsce zasadniczych kar ograniczenia wolności lub grzywny (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego: z dnia 18 marca 2010 r., IV KK 8/10 czy z dnia 17 stycznia 2008 r., V KK 459/07 - R-OSNKW 2008, poz. 122 i powołane tam orzecznictwo).

Rację ma więc skarżący, że na podstawie przepisów o karze łącznej w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2015 r., istniała możliwość połączenia jedynie, niewykonanych na dzień orzekania, kar grzywn: 120 stawek dziennych po 20 zł każda orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w S. z dnia 7 sierpnia 2017 r. w sprawie o sygn. akt II K (...) oraz 100 stawek dziennych po 10 zł każda orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w G. z dnia 19 grudnia 2017 r. w sprawie o sygn. akt III K 101/17. W myśl art. 86 § 1 k.k., zgodnie z którym Sąd wymierza karę łączną w granicach od najwyższej z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa do ich sumy, nie przekraczając jednak 810 stawek dziennych grzywny, Sąd mógł wymierzyć skazanej jako karę łączną karę grzywny w wymiarze od 120 do 220 stawek dziennych grzywny, a uwzględniając treść art. 86 § 3 k.k. zobowiązany był do określenia na nowo wysokości stawki dziennej,

kierując się wskazaniem określonym w art. 33 § 3 k.k., przy czym wysokość stawki dziennej nie mogła przekraczać najwyższej ustalonej poprzednio, co w realiach niniejszej sprawy oznaczało, że nie mogła przekraczać 20 zł.

Sąd Rejonowy w P. przyjmując istnienie realnego zbiegu przy braku ustawowych przesłanek z art. 85 k.k., a także nie podejmując rozważań w przedmiocie względności konkurujących ustaw i możliwości orzeczenia wobec skazanej A. G. kar łącznych według stanu prawnego obowiązującego do dnia 30 czerwca 2015 r. (o czym w pierwszej części uzasadnienia) uczynił to z rażącą obrazą podniesionych w kasacji przepisów, a mianowicie kolejno art. 85 § 2 k.k. i art. 86 § 1 i 3 k.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2015 r. oraz art. 4 § 1 k.k. w zw. z art. 85 k.k., art. 86 § 1 i 2 k.k. i art. 87 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 lipca 2015 r. Jest oczywiste, że uchybienia te miały istotny wpływ na treść wydanego wyroku łącznego.

Mając to na uwadze, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w P. do ponownego rozpoznania. W postępowaniu ponownym Sąd ten - nie tracąc z pola widzenia unormowań zawartych w ustawie z dnia 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID- 19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID- 19 (Dz. U. poz. 1086) - rozważy, który z reżimów prawnych jest względniejszy dla skazanej, na nowo oceni istnienie przesłanek umożliwiających wydanie wyroku łącznego i po ich ustaleniu, wyda nowy wyrok łączny, obejmujący kary wymierzone A. G., mając na uwadze fakt, iż aktualnie kary grzywny zostały wykonane w całości, co – jak słusznie wskazuje skarżący – w przypadku nie podzielenia poglądu o konieczności stosowania przepisów ustawy wcześniejszej, wykluczy wydanie wyroku łącznego.

Kierując się powyższym, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.